

Zkušenost s „ne-jsoucím“

Zkušenost je výsledek (rezultát, vlastně i produkt) zakoušení něčeho, co není součástí takové zkušenosti samé, tj. něčeho zakoušeného. To, co je zakoušeno, ovšem nemusí být nutně plnou skutečností: např. v setkání zakoušíme přítomnost někoho druhého, ale ten zakoušený druhý daleko přesahuje to, co můžeme v daném setkání zakoušet – ke zkušenosti tak vždy náleží vědomí její částečnosti, omezenosti, tedy vědomí toho, že ji lze rozmnožovat, rozšiřovat, prohlubovat, upřesňovat atd. A my to také vždy do jisté míry děláme: setkáme-li se s někým, s kým se už známe, zapojujeme do své zkušenosti s ním často i zkušenosti předchozí, zejména pokud byly něčím významné (pozitivně nebo negativně). Už tím je dáno, že zkušenost se nejen nemusí, ale vlastně ani nemůže vztahovat k zakoušenému jen jako k právě přítomnému a tak „danému“, nýbrž i k tomu, co právě jako přítomné, nám dáno není, nýbrž i k tomu již sice nepřítomnému, ale kdysi aktuálně jsoucímu a tedy kdysi nám aktuálně přítomnému. To ovšem nutně závisí na naší paměti: pokud si na minulá setkání s tím zakoušeným moc nebo vůbec nevzpomínáme, stává se pak naše aktuální setkání nějak chudším, omezenějším, někdy dokonce nahodilejším, neboť povrchnějším. Dále je však důležitá také schopnost se vyznat také s okolnostmi určitého setkání, tj. chápat širší souvislosti a tedy i rozsáhlejší nebo hlubší význam takového setkání (anebo takové setkání chápat jako zcela nahodilé). V setkání dochází často k rozmluvě a nejednou i k delšímu vyprávění. Tak dochází k tomu, že do setkání s určitou skutečností, která je aktuálně a živě před námi, proniká také druhým partnerem prostředkované setkání s něčím nejen aktuálně nepřítomným, nýbrž pouze líčeným, ale tím také setkání s něčím, o čem se – aspoň v tu chvíli – nemůžeme přesvědčit, jde-li o něco vskutku skutečného, k čemu třeba opravdu došlo tak, jak to je líčeno, apod. A naučíme-li se co nejlépe se v tom rozlišování vyznat, musí dříve nebo později dojít také k tomu, že se budeme stále častěji chtít přesvědčovat o pravosti toho, co jsme zakoušeli nebo co zakoušíme i my. A to je právě ten důležitý způsob, jakým se do naší zkušenosti zapojuje také náš rozum, naše usuzování a naše celková myšlenková, ale i sama životní orientace (která je ovšem založena nejen na zkušenostech minulých, ale také na zkušenostech dalších, vždy nových a někdy podobných, jindy odlišných).

(Písek, 140130-1.)